

PHỎNG VẤN

Tại sao không làm bài phóng sự ? Các bạn cũng biết với kỹ thuật tin học hiện đại, người viết không cần phải lấy phi cơ bay vòng vòng địa cầu, tìm gặp lại các bạn thanh niên năm xưa và không sợ gặp phải không tặc. Nếu các bạn có ngạc nhiên hỏi người được phỏng vấn là ai, thì xin thưa qua cầu gió bay, mất hết ký ức, tên tuổi, nghề nghiệp, địa vị. Mời các bạn theo dõi bài phỏng vấn tưởng tượng, bắt đầu với đường dây được nối qua Âu châu.

Vấn: Thưa chị, chương trình bảy năm của chi bộ Phụng Sự (1968-1975) đề ra ba mục tiêu: học hỏi, thiên định và làm việc phụng sự. Xin chị giải thích thêm tại sao.

Đáp: Anh mong đợi gì nơi tôi với câu hỏi phải quay ngược thời gian 36 năm về trước ? Có cần thiết quay trở lại quá khứ hay không ?

V: Hay là thế này, nếu ngay ngày hôm nay nếu có phải tổ chức lại nhóm phụng sự chị sẽ vẫn sử dụng ba mục tiêu năm xưa chăng ?

Đ: (Sau 10 giây ngẩn ngừ, do dự) Xin phép anh cho tôi dài dòng một chút để nói về người cộng tác nhiều nhất với tôi trong việc thành hình chương trình bảy năm. Anh bạn rất yêu thiên nhiên, đúng hơn là anh hòa nhập, trầm mình vào núi rừng một cách tự nhiên từ nhỏ. Anh lang thang suốt ngày trong rừng lúc 5-7 tuổi và không khi nào quên đường về. Khi mà một cá nhân hòa tan vào sự an tĩnh hùng tráng của thiên nhiên, chắc chắn người ấy sáng chói như hạt koilon, trong sạch như hạt sương ban sáng. Nếu nói đó là thiên định thì cũng không sai. Thiên nhiên sẽ tiết lộ những bí mật mà nói đã giữ gìn. Cho đến bây giờ hai chúng tôi vẫn có thói quen là khi nào có thể được thì đi bộ theo con đường mòn có nhiều cây, dẫn đến công viên có hồ nước. Thiên nhiên cho chúng tôi biết hai đặc tính căn bản của nó là cân bằng và hòa điệu (balance and harmony) và chúng tôi mang hai đặc tính này vào chương trình bảy năm.

V: Xin chị nói rõ hơn về hai đặc tính này.

Đ: Chúng ta cần phát triển một cách cân bằng giữa tâm, trí và sự hoạt động. Thiên định nâng tâm thức lên bình diện cao hơn hạ trí, trong giai đoạn hiện tại của nhân loại thượng trí là đích nhắm để hành giả hiểu vấn đề một cách đầy đủ hơn. Ít nhất với thượng trí học hỏi mới thật sự có giá trị. Khi mà chúng ta hòa nhập với đối tượng đang suy ngẫm thì mọi phân tích, hoài nghi, thắc mắc chấm dứt, sách vở gọi đó là tia sáng trực giác, đốn ngộ. Chúng ta kinh nghiệm được chân ngã, một nguồn an lạc từ nội tâm tuôn tràn. Cái hạ trí được vượt qua trong tiến trình thiên định để cho chân lý có thể soi sáng. Khi Chúa Jesus nói 'Ta là con đường, là sự sống...' thì theo ý tôi ngài muốn nói lên kinh nghiệm cảm biết chân ngã, và kinh nghiệm này đến với ai thì người ấy nhận biết, khó mà diễn tả cho người khác. Một khi học hỏi và thiên hành có kết quả thực sự thì hoạt động phụng sự là việc đương nhiên. Ánh sáng nội tâm khi đã sáng lên thì bóng tối biến mất, những người bên cạnh sẽ thừa hưởng được ánh sáng tốt lành đó !

V: Còn về hòa điệu ?

Đ: Theosophia đưa ra luật tiến hóa, hội Theosophia làm việc cho luật tiến hóa, hội cố gắng nâng cao trình độ và tâm thức hội viên lên một mức cao hơn mức trung bình của nhân loại. Đó chính là tạo nên một hạt nhân căn bản cho giống dân thứ sáu sau này, hay là một nền văn minh tinh thần tương lai. Hội viên Thông Thiên Học VN thời đó có mức độ thấp hơn mong ước của những vị sáng lập viên. Lúc ấy hội VN lạc điệu thay vì hòa điệu với mức tiến hóa được đề ra. Quan niệm thời đó trong hội là có hiểu biết về cái xác, cái vía, cái trí, tu hành để được nhận vào trường bí giáo, được trở thành đệ tử Chân sự, được điểm đạo. Những quyền năng như thông nhãn, thông nhĩ bị ngộ nhận như là dấu hiệu của sự tiến bộ tâm linh. Ta thấy ngay đây chỉ là bản ngã được nối dài ra, được che dấu dưới những danh từ cao thượng.

Đặc tính sùng tín và bản chất tình cảm vốn rất phổ thông trong dân chúng VN vô tình biến hội VN trở thành cứng nhắc, khô cạn, đầy thành kiến và xa dân lý tưởng mà bà Blavatsky đưa ra. Ánh sáng chân ngã không đến được, hội bị lạc điệu. Trọng tâm của hoạt động và nỗ lực bị sai lệch, thay vì hướng đến chân ngã hay thượng trí thì được hội tụ ở thể tình cảm do đặc tính sùng tín. Trên phương diện sinh lực hội VN bị cạn sinh lực, cảm hứng không còn. Trong khung cảnh đó chi bộ Thanh Niên Phụng Sự cố gắng nâng cao trình độ của nhóm viên, đặt lại trọng tâm đúng với vị trí của nó là thực hiện chân ngã trong đời sống. Chúng ta cũng có khuynh hướng 'về nguồn' tức là học những tác phẩm của bà Blavatsky. Mỗi sáng sớm chủ nhật thành viên của nhóm quây quần khoanh tròn như con rắn học thiền, khởi đầu và chấm dứt bằng tiếng chuông và giọng đọc 'Om mani padme om' của vị hướng dẫn. Câu chú này có mãnh lực trực tiếp đến chân ngã của mọi sự sống, tạo nên hòa điệu trong thiên nhiên.

V: Cảm ơn chị rất nhiều về việc nhắc lại và chia sẻ những kinh nghiệm hoạt động của chị khi xưa. Chị cũng thấy dù là đã 36 năm nhưng kinh nghiệm đó vẫn hữu ích và vẫn không 'già' với thời gian (cười).

Đ: Vâng tôi đồng ý với anh là có sự tuần hoàn trong thời gian, tức là có sự lặp đi lặp lại, thế nhưng trên phương diện biểu tượng học không phải là hình tròn hai chiều như con rắn cắn đuôi mà là hình xoắn ốc bao gồm hình tròn có thêm chiều thứ ba đi lên, tức là có tuần hoàn nhưng khác cường độ, khác tần số. Chiều thứ ba đó theo tôi nghĩ là chiều của thượng trí, làm biến mất tính chất cụ thể, tượng hình của hạ trí. Mai kia khi trình độ nhân loại cao hơn sẽ có những chiều thứ tư thứ năm...

Ta tạm chia tay với Âu châu, đường dây được nối đến xứ kangaroo. Để bài phỏng vấn có tính liên tục, người viết sơ lược cuộc nói chuyện ở Âu châu cho Úc châu nghe và hỏi.

V: Xin chị cho ý kiến về chương trình hoạt động, nên và không nên.

Đ: Chương trình bảy năm chấm dứt cuối năm 1974 bằng một hội thảo có chủ đề 'Duy Nhất trong Dị Đồng'. Không lâu sau đó biến cố 1975 xảy ra. Thanh niên tan tác người ngồi tù, người ra hải ngoại. Đến nay đại đa số thanh niên đã thoát ra ngoài VN cư ngụ trên khắp các lục địa bên ngoài VN. Thời gian, không gian, hoàn cảnh, thời đại thay đổi cực kỳ nhanh, thanh niên vẫn tiếp tục hoạt động, tạp chí Phụng Sự Theosophia tiếp tục xuất bản, số 50 ra mắt kỳ này. Chúng ta không có những ngày hội họp chung cuối tuần, đơn vị nhóm bị chia cắt thành từng đơn vị cá nhân, không một nơi nương tựa nào khác hơn là 'ta với ta'. Đều đó có nghĩa là chương trình bảy năm được thử thách nơi từng thành viên một, cũng có nghĩa chương trình bảy năm đã nối dài về một mặt nào đó.

V: Đi sâu vào chi tiết hơn, hiện tại hình thức hoạt động nên như thế nào, chương trình cần học sách gì ?

Đ: Hình thức hoạt động không quan trọng mà tùy thuộc vào thực tế, như email là một cách hay mà tạp chí cũng tốt. Nếu có người giỏi về họa hình biết đâu chúng ta sẽ được chia sẻ bài học bằng hình vẽ giống như chuyện sư cụ Lương Khoan trên tạp chí của chi bộ Kiên Ái trước 1975. Hoạt động hữu hiệu nhất vẫn là 'Thực hiện chân ngã trong đời sống'. Thiếu kinh nghiệm về chân ngã thì tất cả học hỏi chỉ là bên ngoài, không chứng thực. Một khi có được kinh nghiệm chân ngã thì tất cả còn lại sẽ tuần tự đến trong an nhiên hòa hợp. Còn về bằng cách nào ư, thiền định là chìa khóa của việc thực hiện chân ngã.

Nói về học sách thì những sách được đề nghị đều tốt. Chúng ta thường có khuynh hướng nhìn vấn đề từ bên dưới hướng lên trên, vì vậy nên cố gắng bằng thiền định để nhìn vấn đề từ bên trên. Được vậy chúng ta sẽ hòa tan với chân lý, kinh nghiệm chân lý trên bình diện rộng rãi, không có biên cương, ranh giới. Anh cũng biết hạ trí là cái trí cụ thể, phân tích chi li. Đặc tính cụ thể của hạ trí tạo ra văn minh vật chất hiện tại, đặc tính phân tích tạo ra phân chia, chia rẽ. Như tôn giáo chỉ biết có tôn giáo không biết đến khoa học, và ngược lại khoa học không chấp nhận tôn giáo. Triết học cận đại để tôn giáo qua một bên, có sự phân chia ranh giới giữa các chủng tộc, quốc gia, văn hóa, kiến thức, đưa tới hậu quả là chiến tranh, tranh chấp. Hạ trí đã trở thành một cản trở trên bước đường thực hiện chân ngã, nhân loại cần tiến lên bước kế tiếp là kinh nghiệm thượng trí, cái trí tổng hợp tinh thần. Từ thượng trí mọi vấn đề được nhìn một cách toàn diện, rộng rãi, đúng chân lý hơn. Tóm lại chọn lựa sách cũng quan trọng, nhưng không quan trọng bằng phương cách mỗi thành viên của nhóm nỗ lực nhìn vấn đề bằng tâm thức cao hơn hạ trí.

Đến lúc tạm biệt Úc châu, đường dây được nối đến bắc Mỹ. Giống như lần trước, bài phóng sự được kể lại để duy trì sự liên tục của cuộc phỏng vấn.

V: Chị có cho biết học hỏi chung hiện tại là một vấn đề cấp bách nên thực hiện. Xin cho biết tại sao cấp bách và nên thực hiện học hỏi như thế nào.

Đ: Chúng ta đang ở thời kỳ đầu của chu kỳ bảo bình, thế kỷ đầu của một chu kỳ mới luôn luôn biến động, loạn lạc, chiến tranh sẽ xảy ra khắp mọi nơi. Cái cũ và cái mới đang xô đẩy nhau, nhân loại sẽ phải trả nhân quả xấu trong quá khứ để có thể tiến bước theo chu kỳ mới. Theo luật tiến hóa, thời điểm từ loại thú hồn khóm tiến qua thành loài người là một bước tiến quan trọng, giai đoạn hiện tại cũng rất quan trọng tiến từ phạm ngã lên chân ngã, từ hạ trí lên thượng trí. Nó cấp bách ở chỗ chúng ta từ 50 tuổi trở lên không còn bao nhiêu thì giờ, và giai đoạn giao thời sẽ có rất nhiều xáo trộn thử thách. Vì lẽ đó chuẩn bị không bao giờ là dư thừa cả.

Về học như thế nào thì xin vấn tắt trả lời là 'Hãy tu'. Học một mình trong cô đơn. Ánh sáng chân lý đến từ nội giới không phải ngoại cảnh. Anh có nghĩ là nhóm học sẽ giúp anh đạt chân lý. Anh nghĩ là nhóm sẽ điều dắt anh, nắm tay anh dẫn đi như ta nắm tay em bé tập đi lúc một tuổi ư ? Sự học tập chung chỉ là điều kiện cần, có tính gợi ý, hoàn toàn có tính cách tương đối, nó không phải là điều kiện đủ. Điều kiện đủ là do nơi chính cá nhân hành giả, nỗ lực nội tâm hòa hợp với chân lý.

V: Chị không tin nơi sự truyền bá chân lý, không tin rằng hai người bạn có thể giúp nhau trên bước đường tu tập ?

Đ: Tin và không tin. Anh có còn nhớ khoảng năm 1988, 1989 gì đó một số hội viên TTHVN có tổ chức trường hè tại Krotona, California. Trường hè kéo dài khoảng một tuần, hội viên từ Âu châu và Mỹ châu đến dự

khoảng 30 người. Có một diễn giả TTH quốc tế (!) giảng về Atman. Ông rất hùng biện, thao thao bất tuyệt như một giảng sư đại học, dùng Phạn ngữ, tiếp vĩ ngữ (suffix) tiếp đầu ngữ (prefix) giảng giải. Thú thật tôi rất thất vọng. Có dư luận nói rằng hội Theosophia thế giới đào tạo ra nhiều 'học giả' kiến thức uyên thâm, nhưng sự thực là họ rơi vào ảo giác của hạ trí. Một ngày nào đó kiến thức nặng nề mà vị đó vẫn thường tự hào sẽ chôn vùi học giả ấy dưới sức nặng của nó ! Tôi xin trả lời tôi không tin có thể truyền bá chân lý bằng kiến thức khi chỉ dùng danh từ sáo ngữ mà không có chứng thực nội tâm. Nếu anh có một người bạn như vậy, tôi không tin họ giúp được anh.

Ngược lại nếu một người có chứng thực chân ngã thì do luật tương ứng chúng ta có thể nhận ra được, và dù cho họ ít nói, tâm truyền tâm vẫn là phương cách hoàn bị hơn. Sự rung động thanh bai và mạnh mẽ cùng đời sống chân lý của bạn ấy sẽ thật sự giúp đỡ chúng ta. Trong trường hợp đó tôi tin vào sự trợ lực của bạn hữu. Tóm tắt thì ta vẫn phải quay lại tâm điểm là sự thực hiện chân ngã trong đời sống của từng cá nhân là chìa khóa.

Chặng kế của bài phỏng vấn là Á châu, cái nôi của chương trình bấy năm. Những hội viên lớn tuổi đã qua đời gần hết, thanh niên ngày xưa chỉ còn vài người. Gặp anh bạn kể viết bài cũng thuật lại với anh tất cả ý tưởng đã được trình bên trên.

V: Được biết thỉnh thoảng anh vẫn nhận được sách Anh ngữ gửi về và cả vài số tạp chí Phụng Sự Theosophia. Tuy là anh không tham gia vào học tập chung bằng email, nhưng xin anh cho biết ý kiến hoặc đề nghị gì để có thể giúp nhóm hoạt động hữu hiệu hơn không ?

Đ: Dạ đúng, tôi có được gửi sách bằng Anh ngữ và vì không sử dụng thường xuyên Anh ngữ, tôi đọc rất chậm. Tôi được cái may mắn là 'đọc năm phút, suy ngẫm nhiều giờ' nên xin khuyến khích các anh chị hải ngoại là đọc ít, suy ngẫm thiền định nhiều, hay là cố tập làm sao cho khả năng Anh ngữ 'ít oi' như tôi vậy (cười khá to). Hay là nếu thạo Anh văn thì đọc sách Pháp văn và ngược lại (cười to). Tôi tin vào luật tương đồng, tuy là tôi không học tập chung được vì tôi không có máy điện toán, thế nhưng chúng ta vẫn giao tiếp được bằng sự đồng thanh tương ứng. Tại VN chúng tôi không có được cơ hội tự do như các anh chị ngoài nước. Trong tình trạng eo hẹp về vật chất, phương tiện, bắt buộc chúng tôi phải quay vào bên trong. Trong cái đó có cái hay anh à.

V: (cười). Hình như anh kỳ thị nhưng anh chỉ 'lỡ dại' định cư ở một nước nói tiếng Pháp, xong định cư lần thứ hai ở nước nói tiếng Anh ?

Đ: (Hahahahahahah) Vâng, đôi khi tài năng cản trở sự thông đạt chân ngã, đôi khi kiến thức tạo thành kiến ngăn chận chân lý. Đại đa số nhân loại bị dục vọng (kama-manas) là năng lực chính, duy nhất điều khiển cuộc sống cho đến nỗi khi qua đời không tạm trú được ở Devachan mà bị dục vọng lôi kéo đầu thai ngay. Chân ngã bất lực trong trường hợp này. Nếu anh có thể tự mình bằng thiền định vượt lên đến thượng trí để học tập, khi ấy Ý Chí, Minh Triết, Bác Ái không phải chỉ là lý thuyết đẹp đẽ mà là kinh nghiệm tâm linh có thật, đời sống sẽ hoàn toàn biến đổi.

Kính chúc tất cả các bạn năm mới có nhiệt hừng, tinh thần mới, và tôi có quá nhiều tham vọng chẳng khi cầu chúc bạn tạo lập được một trung tâm tinh thần đúng đắn ?

T.L.